

A XVII-a Conferință internațională – multidisciplinară
„Profesorul Dorin Pavel – fondatorul hidroenergeticii românești”
SEBEȘ, 2017

AMINTIRI DESPRE DORIN PAVEL

Partea I

Andrei FILOTTI

1. Omagiu profesiei de inginer

În perioada în care eram studenți, fiecare dintre noi am avut profesori, care ne-au inițiat în tainele profesiei pentru care ne pregăteam și le datorăm tuturor recunoștință pentru cunoștințele pe care ni le-au dat. Dar sunt profesori care, pe lângă aceste cunoștințe, ne-au arătat și modul în care trebuia să gândim în noua noastră profesie și care sunt căile pe care trebuia să le urmăm pentru a avea succese în viața noastră profesională. Această înțelegere nu ne era insuflată prin noțiunile predate la curs ci trebuia să le deslușim din personalitatea și activitatea acestor profesori. Iar, după absolvire, pe lângă aplicarea cunoștințelor pe care le acumulasem în timpul facultății, trebuia să găsim modalitățile în care să facem uz de această filosofie a meseriei, într-un viitor pe care nici noi, nici profesorii noștri, nu-l puteam defini. Succesul în activitatea noastră depinde în egală măsură de modul în care am reușit să valorificăm și să extindem cunoștințele tehnice obținute și de modul în care am reușit să ne însușim viziunea, concepția și modul de gândire pe care profesorii noștri au încercat să ni le transfere. Pentru mine, unul din profesorii care m-au făcut să înțeleg care este scopul activității mele ingineresti este Dorin Pavel. Au fost publicate articole care au scos în evidență contribuțiile originale remarcabile ale lui Dorin Pavel și rolul pe care l-a avut în electrificarea țării. Multe din lucrările care vorbesc despre Dorin Pavel îl prezintă pe o culme de pe care apare o panoramă frumoasă a tuturor lucrărilor hidroenergetice la care a avut o contribuție, dar, în ultimă instanță,

această panoramă arată doar rezultatele tehnice. Această imagine a rezultatului final nu arată faptul că Dorin Pavel a ales un drum care urca pieptiş şi, tocmai de aceea, era anevoios, iar culmea pe care a atins-o a necesitat un extrem de mare consum de energie, amplificat adeseori prin frânarea de către forţe adverse. Şi poate în afară de culmea pe care a atins-o prezintă importanţa şi calea pe care a deschis-o pentru a ajunge la această culme, cale pe care spera că discipolii săi o vor urma şi ei, eventual lărgind-o şi făcând-o mai accesibilă. Evocându-l pe profesorul Dorin Pavel nu voi încerca să mă ocup de activitatea sa tehnică, ci mă voi concentra asupra viziunii sale asupra profesiunii de inginer, să arăt ce am înţeles din lecţiile sale şi cum această viziune mi-a influenţat propria activitate.

L-am cunoscut pe Dorin Pavel în iarna de la începutul anului 1950, când eram student în anul III la Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic Bucureşti. Era perioada în care lucra intens la elaborarea Planului de Electrificare, care avea să fie aprobat la 26 octombrie 1950 şi se luau măsuri pentru crearea condiţiilor de realizare a acestui plan. Dorin Pavel reuşise să-l convingă pe Gheorghe Gaston-Marin, ministrul energiei electrice şi al industriei electrotehnice să înfiinţeze, la jumătatea anului universitar, o secţie de hidroenergetică pentru pregătirea inginerilor care urmau să lucreze la realizarea componentei hidroelectrice a planului. Dorin Pavel a convocat o şedinţă cu studenţii anului III, ca să le explice care era profilul noii secţii, căutând să-i convingă să abandoneze specializarea pentru care începuseră să se pregătească şi să-şi încerce norocul, lansându-se într-o meserie despre care nu auziseră până atunci aproape nimic. Ca rezultat, un număr de 12 studenţi din Bucureşti, printre care şi eu, şi alţi 12 de la Politehnica din Timişoara au cerut transferul şi au devenit prima promoţie de ingineri hidroenergeticieni. În acelaşi timp, Dorin Pavel a ales cadrele didactice ale acestei noi secţii, antrenând specialiştii care să coordoneze diferitele discipline, oameni de valoare care ne-au format şi de care îmi amintesc cu mult respect, dintre care menţionez pe Dumitru Dumitrescu, Alexandru Diacon, Jean Boissard şi Vladimir Focşa, profesori de care, din păcate, astăzi nu se mai aminteşte aproape deloc.

În alocuţiunea sa, Dorin Pavel ne-a prezentat centralele hidroelectrice ca lucrări complexe, în care partea constructivă, echipamentul mecanic şi cel electric constituie un ansamblu, a cărui realizare impune existenţa unor specialiştii care să stăpânească toate cele trei domenii. În mod tradiţional, Politehnica din Bucureşti avusese patru facultăţi de bază: construcţii, electro-mecanică, mine/metalurgie şi

chimie industrială, toate cu domenii strict delimitate. Reforma învățământului rupsesse construcțiile din Politehnică și trecuse la o specializare mai avansată, de pildă prin separarea facultății de mecanică și a celei de electrotehnică, specializare care s-a accentuat în anii următori. Dorin Pavel venise cu o concepție complet nouă, a ceea ce în prezent se numește o abordare multidisciplinară, care nu excludea specializările, dar care introducea ideea unor ingineri cu o viziune mai largă, care să poată coordona activitatea diferiților specialiști. Am înțeles abia mult mai târziu, rostul acest mod de abordare multidisciplinar, pe care l-am aplicat cu consecvență în cariera mea în alte domenii decât hidroenergetica.

Ceea ce am înțeles însă de la început era entuziasmul cu care Dorin Pavel vorbea despre meseria spre care dorea să ne atragă, un entuziasm care era de altfel contagios. Trecusem prin mai mulți ani de facultate și avusesem profesori excepționali, care erau experți de mare valoare în disciplinele pe care le predau și de a căror valoare eram conștienți ca studenți, profesori care căutau să ne facă să deslușim, tainele disciplinelor respective. Dar din prezentarea lui Dorin Pavel reieșea o convingere, fără cea mai mică îndoială sinceră, că în toată lumea nu există decât o singură profesie care poate da satisfacție, și anume hidroenergetica. Orice altă specializare tehnică era net inferioară acestei discipline olimpice. Probabil că această căldură a prezentării este cea care ne-a făcut să optăm pentru noua secție. Dar chiar dacă viața nu mi-a întărit convingerea superiorității absolute a hidroenergeticii între preocupările tehnice, din prezentarea lui Dorin Pavel am înțeles că ***o profesie, indiferent care, nu poate fi practică cu succes decât dacă este practică cu pasiune.*** Meseriile sunt adesea practicate ca un mijloc de existență și, poate, poți fi un meseriaș bun indiferent de ceea ce resimți pentru domeniul de activitate respectiv. Dar fără o pasiune, meseria rămâne în cele din urmă un simplu mijloc de a-ți asigura traiul. Pentru un adevărat succes, este necesară o pasiune fără limite și fără rezerve pentru domeniul căruia ai hotărât să te dedici. Este probabil învățătura cea mai importantă pe care am preluat-o de la Dorin Pavel, pentru că această pasiune îți dă inspirația de a duce înainte disciplina și forța să depășești dificultățile pe care inerent le întâmpini în viață.

2. Concepția de inginer multidisciplinar

Altă învățătură pe care am tras-o din prezentarea lui Dorin Pavel, deși și pe aceasta am înțeles-o pe deplin mai târziu, a fost că,

școala îți dă o pregătire generală și de aceea, în timpul vieții, mulți absolvenți lucrează în diferite funcții, trecând de la un specific de activitate la altul, fără o specializare deosebită. Dar pentru personalitățile care tind mai sus, nu este necesară doar alegerea unei specialități dar și concentrarea activității proprii aproape exclusiv asupra domeniului respectiv, orice distracție având drept consecință scăderea nivelului specialistului. Această viziune nu era doar cea a lui Dorin Pavel, ci constituia un mod de a vedea lucrurile al unei generații și, din păcate, în epoca actuală, această concentrare a muncii spre un domeniu definit devine din ce în ce mai rară. Nu este vorba despre o retragere a specialistului într-un turn de fildeș, în care elaborează teorii abstracte, ci, din contra, despre extinderea în activitatea practică a preocupărilor specialistului. Aveam și alte exemple, unele din familie, unde bunicul meu, Gheorghe Tașcă, deși avea un doctorat atât în drept cât și în filosofie, își limitase domeniul la cel al economiei politice, sau din lumea inginerescă unde academicianul Dumitru Dumitrescu, deși avea studii de inginerie, matematică și filosofie se dedicase exclusiv hidraulicii, iar Radu Prișcu care, din toate activitățile hidrotehnicii, își alesese barajele ca domeniu preferat. Dorin Pavel, care la bază era inginer mecanic, specialist în mașini hidraulice era decis să fie inginer hidroenergetician. Spre deosebire de exemplele anterioare, în care fiecare din acești specialiști delimitase un domeniu dintr-o disciplină mai largă, Dorin Pavel își alesese domeniul prin comasarea unor părți din discipline deosebite, mecanică, electrotehnică și construcții, domeniu în care, așa cum am arătat, a încercat să-și pregătească studenții. Nu știu dacă vreunul din cei care au încercat să-i prezinte activitatea a scos în evidență faptul că această specialitate era de fapt o invenție a lui Dorin Pavel și o preocupare încă de la începutul activității sale ingineresti. Deși absolvise Politehnica din Zürich ca inginer electromecanic, dorind să se specializeze în centrale hidroelectrice, pe când era asistent la facultatea de mecanică unde își pregătea și doctoratul, Dorin Pavel își dădea seama că trebuia să stăpânească și partea constructivă. De aceea a urmat și patru semestre de cursuri la secția de hidrotehnică a aceleiași Politehnici, obținând și diploma de inginer constructor.

Dorin Pavel este prezentat adesea ca părintele hidroenergeticii românești, ceea ce este adevărat doar în măsura în care construcția de centrale hidroelectrice este considerată o activitate. Dar Dorin Pavel vedea în hidroenergetică nu doar o activitate ci o disciplină de sine stătătoare, care să îmbine părțile electrice, mecanice și constructive, care împreună formează o centrală hidroelectrică. Există numeroase

lucrări care se ocupă de utilizarea energiei apelor, de pildă în acea perioada Editura Tehnică publicase traducerea din limba rusă a volumului *Utilizarea Energiei Apelor* a profesorului Aleksandr Aleksandrovich Morozov, la acea vreme una din lucrările importante la nivel mondial în domeniu. Dar toate aceste lucrări se ocupau de partea constructivă a centralelor hidroelectrice și nu prezentau nici echipamentele electromecanice, nici încadrarea centralelor hidroelectrice în funcționarea sistemului energetic. Faptul că, în Elveția, a trebuit să-și ia licențe la două facultăți diferite pentru a fi stăpân pe toate componentele unei hidrocentrale, arată că viziunea lui Dorin Pavel nu era nouă doar pentru România, ci era practic unică la nivel mondial. Afirmatia poate surprinde, dar, chiar în prezent, după 60 de ani, am încercat, fără succes, să identific o universitate din lume care să ofere pregătirea unor ingineri hidroenergeticieni, în viziunea complexă a lui Dorin Pavel. Există instituții de învățământ care pregătesc specialiști în domeniul centralelor hidroelectrice, dar analiza planurilor de învățământ ale acestora arată că, chiar în prezent, de cele mai multe ori acestea se referă aproape exclusiv la aspectele constructive. Unele programe de învățământ sunt chiar greu de înțeles. Astfel, Universitatea Politehnică București, unde Dorin Pavel a înființat secția de hidroenergetică, propune în prezent o specializare în hidroenergetică, în care cursul de amenajări hidroenergetice și de amenajare a cursurilor de apă este un curs opțional, iar majoritatea cursurilor pe care le introdusese în programă Dorin Pavel în perioada în care ne-a antrenat în noua meserie lipsesc cu desăvârșire. Trebuie făcut un efort de imaginație pentru a descoperi cum un inginer, care nu a optat să urmeze cursul facultativ de amenajări hidroenergetice, ar putea proiecta sau executa o centrală hidroelectrică. Scopul acestor afirmații nu este, câtuși de puțin, critica programelor de învățământ actuale, ci doar de a scoate în evidență caracterul cu totul ieșit din comun al domeniului de specializare pe care și l-a ales Dorin Pavel și în care voia să formeze o echipă cu care să treacă la realizarea părții hidroelectrice a planului de electrificare.

Cu toate că secția de hidroenergetică a fost înființată și a fost absolută de serii succesive de ingineri, dacă analizăm activitatea următorilor 30 de ani, când au fost construite multe din centralele hidroelectrice care constituie mândria României, putem face o constatare surprinzătoare. În lucrarea sa *Arhitectura Apelor*, Dorin Pavel prezintă lucrările în realizarea cărora a fost implicat și citează inginerii cu care a colaborat. Cu foarte rare excepții (inginerii Boris Borisevici, Octavian Triteanu și Stănuță cu care am fost coleg de

facultate) studenții lui Dorin Pavel de la secția de hidroenergetică nu sunt menționați în memoriile sale, toți cei citați fiind ingineri absolvenți ai Institutului de Construcții.

Este imposibil de susținut că Institutul de Construcții ar fi avut cadre didactice de nivel superior celor ale Institutului Politehnic, de pildă că un student care a urmat cursul de baraje al lui Radu Prișcu ar fi mult mai bine pregătit decât cel care a urmat același curs predat de Alexandru Diacon, sau că un curs de hidraulică predat de Cristea Mateescu ar fi fost superior celui predat de Dumitru Dumitrescu. Este de asemenea, imposibil de susținut că Institutul Politehnic ar fi constituit o unitate de învățământ mai puțin dezirabilă și, ca atare, toți elevii buni s-ar fi îndreptat spre Institutul de Construcții pe când cei mai puțin dotați s-au îndreptat spre Politehnică. Asemenea ipoteze sunt aberante. Am avut de altfel prilejul să colaborez, în unitățile pe care le-am condus, cu numeroși ingineri hidroenergeticieni foarte bine pregătiți și a căror activitate era excepțională. Cum de nu și-a pus nimeni întrebarea până acum, de ce, după ce a depus mari eforturi pentru a înființa secția de hidroenergetică, Dorin Pavel nu a ajuns deloc să colaboreze cu foștii săi studenți, ceea ce, așa cum am amintit, rezultă din propria sa lucrare?

S-ar putea poate găsi alte explicații, dar dacă mă gândesc la propria experiență, aș trage concluzia că principalul motiv îl constituie faptul că organele de decizie din epoca respectivă nu au înțeles care era viziunea lui Dorin Pavel și, de aceea, nu au făcut nimic pentru ca această viziune să fie realizată. Pentru o personalitate ca Dorin Pavel, ca profesor universitar, la acea vreme unicul specialist în domeniu, era perfect posibil să desfășoare o activitate multidisciplinară. El era privit cu același respect dacă se ducea la Uzinele Reșița să discute despre turbinele unei hidrocentrale de care se ocupa, dacă discuta proiectul unei centrale în cadrul Institutului de Studii și Cercetări Energetice (ISPE) sau dacă se ducea pe un șantier să inspecteze modul de execuție al unei centrale sau modul de montaj al echipamentului. Dar pentru ca o echipă de ingineri să poată avea o asemenea activitate multidisciplinară ar fi fost necesar să se creeze, în primul rând în cadrul ISPE, o unitate multidisciplinară care să coordoneze lucrările făcute de specialiștii din diferite domenii. Dorin Pavel își dădea, fără îndoială, seama de această condiție sine qua non.

În momentul înființării ISPE, în martie 1949, Martin Bercovici a fost numit director general al institutului, cu Constantin Dinculescu, Dorin Pavel și Cristea Mateescu ca ingineri șef. Dorin Pavel și Cristea Mateescu au căzut de acord ca primul să se ocupe cu prioritate de

centralele hidroelectrice din Transilvania și Banat, pe când cel de al doilea să le coordoneze în special pe cele din Vechiul Regat, fără ca această delimitare să fie rigidă. Dar, în anii următori, au sosit din Uniunea Sovietică, specialiști care fuseseră trimiși pentru aspirantură, obținând titlul de candidați în științe tehnice, titlu echivalat ulterior în România cu un doctorat. Unul dintre aceștia era Florin Iorgulescu, care, având merite politice, a fost numit imediat director tehnic al institutului, deși era proaspăt ieșit din universitate și nu avea nici o zi experiență de proiectare. Atât Dorin Pavel cât și Cristea Mateescu au fost eliberați din funcția de inginer șef și trecuți pe posturi de consilieri, fără funcții administrative. Această măsură, luată la puțin timp după ce se aprobase planul de electrificare, în momentul în care se trecea la elaborarea proiectelor centralelor hidroelectrice, a fost o grea lovitură pentru Dorin Pavel. Poate că sunt unul din puținii oameni din lume care pot înțelege ceea ce a simțit în acel moment, având în vedere că, mult mai târziu, același Florin Iorgulescu, între timp promovat pe criterii politice în funcția de președinte al Comitetului de Stat al Apelor, a procedat cu mine în mod cu totul similar. Când atinsesem aproximativ aceeași vârstă cu cea pe care o avea Dorin Pavel în 1950, am fost și eu eliberat din funcția de inginer șef și trecut pe un post de consilier pentru a permite promovarea pe postul de inginer șef a președintelui sindicatului din institut. Deosebirea apare doar în faptul că nu am fost dispus să mă supun acestei decizii arbitrare și mi-am dat demisia, ceea ce mi-a permis să-mi continui cariera în calitate de consilier tehnic șef al Secretariatului General al Organizației Națiunilor Unite. Trecând prin aceeași încercare îmi dau însă seama cât de dureros a fost faptul că, pe considerente de ordin politic, i s-a adus la cunoștință că nu mai putea conduce un sector al institutului, când avusese numeroase funcții de conducere până în acel moment. Afirmațiile că măsura a fost luată pentru a-l elibera de sarcini administrative dându-i posibilitatea să se îndrepte exclusiv spre problemele tehnice, nu constituie decât încercări de a acoperi o nedreptate flagrantă.

Un exemplu al consecințelor acestei măsuri a fost că Dorin Pavel nu mai era îndreptățit să-și aleagă colaboratorii. Îmi voi permite să citez un prim exemplu în această privință. În 1951 începuseră lucrările de execuție de la hidrocentrala Sadu V, de care se ocupa direct Dorin Pavel. Pentru urmărirea execuției conform cu proiectul, Dorin Pavel îl convinsese pe inginerul Radu Dobriceanu, care lucrase la execuția hidrocentralei Moroeni să accepte această însărcinare. Deși, în acel moment Radu Dobriceanu, era unicul inginer din România care urmărise din partea proiectantului întreg procesul de execuție al

unei uzine hidroelectrice, în momentul în care măsurile administrative au fost preluate de Florin Iorgulescu, acesta a ignorat complet punctul de vedere al lui Dorin Pavel și l-a concediat imediat, sub pretext că acesta fusese locotenent în armată, indiferent de consecințele negative. Măsura constituia un evident exces de zel, și nu era nici măcar corectă din punct de vedere politic, deoarece Radu Dobriceanu a fost imediat angajat de unitatea Ministerului Energiei Electrice care avea rolul de beneficiar al centralei hidroelectrice Sadu V. Florin Iorgulescu se putea însă prevala în fața organelor politice de faptul că eliminase din institut pe foștii ofițeri. Poate că nu așa fi aflat de această situație dacă, după aceea, Dorin Pavel nu m-ar fi convins pe mine să preiau funcția de delegat pe șantier, lăsându-mă să înțeleg supărarea sa cu privire la cazul Dobriceanu.

Convins că, fiind pregătit în Uniunea Sovietică, țara științei celei mai avansate din lume, avea cunoștințe net superioare unor profesori universitari pregătiți de unități de învățământ burgheze, Florin Iorgulescu nici nu era dispus să asculte părerile cu privire la organizarea institutului, pe care eventual le-ar fi formulat Dorin Pavel. Deoarece concepția de inginer hidroenergetic multidisciplinar, așa cum o vedea Dorin Pavel, nu avea echivalent în Uniunea Sovietică și nici în institutele de proiectare sovietice nu existau asemenea colective, Florin Iorgulescu nu a considerat necesar să înființeze în cadrul ISPE unitatea administrativă care să corespundă viziunii lui Dorin Pavel și practic nu vedea care era rostul inginerilor hidroenergeticieni, din moment ce partea constructivă o puteau face perfect și inginerii hidrotehnicieni, cum era el. Drept urmare, în cadrul ISPE au fost înființate sectoare diferite pentru partea de construcții și pentru partea electromecanică a centralelor hidroelectrice, cu contacte minime între aceste sectoare. În cadrul institutului s-a dezvoltat o echipă puternică de constructori de centrale hidroelectrice, dar practic nu mai rămânea nici un rol pentru inginerii hidroenergeticieni care ieșeau de pe băncile Politehniciei. Dacă în momentul în care se zbatuse pentru înființarea secției de hidroenergetică, Dorin Pavel, așa cum ne explicase în prezentarea sa inițială, vedea în absolvenții acestei secții pe viitorii coordonatori ai problemelor multidisciplinare ale centralelor hidroelectrice, rezultatul a fost că în următorii 50 de ani, în care în România s-au executat peste 100 de centrale hidroelectrice, niciuna dintre acestea nu a avut ca șef de proiect unul din studenții de la hidroenergetică ai lui Dorin Pavel. Este greu de imaginat un afront mai mare adus și este greu de imaginat că Dorin Pavel nu era perfect conștient de aceasta. Rolul pe care urmau să-l aibă hidroenergeticienii în cadrul ISPE era irosit. Toate

acestea nu l-au împiedicat pe Florin Iorgulescu să prezideze cu dezinvoltură festivitatea de serbare a 70 de ani a lui Dorin Pavel, ca și cum nu ar fi avut nicio contribuție la dificultățile care fuseseră ridicate în calea acestuia, iar Dorin Pavel a fost nevoit să se prefacă a fi uitat rolul lui Iorgulescu.

Pregătirea multidisciplinară le-a folosit multor ingineri hidroenergeticieni să-și găsească, mai târziu, un rol important în diferite activități legate de gospodărirea apelor, în care trebuiau să se ocupe de folosirea apelor în scopuri multiple, fie în proiectare la Institutul pentru Planuri de Amenajare și Construcții Hidrotehnice (IPACH) – transformat ulterior în Institutul de Studii, Cercetări și Proiectări pentru Gospodărirea Apelor (ISCPGA) – fie în diferitele direcții de bazine hidrografice sau oficii județene de gospodărire a apelor. Dacă aceste debușee au demonstrat calitatea pregătirii pe care o asigurase echipa de profesori de la Politehnică, eliminarea lor tocmai din activitățile pe care urmau să le îndeplinească arată că, din motive ideologice și de falsă corectitudine politică, viziunea lui Dorin Pavel privind învățământul hidroenergetic nu și-a găsit o împlinire.

3. Despre gospodărirea apelor

După cum am arătat, atât de la Dorin Pavel cât și de la ceilalți înaintași am învățat că, pentru un succes în activitate, este necesar să-ți definești un domeniu și să-ți concentrezi munca spre acest domeniu. După mai mulți ani în care mi-am făcut ucenicia trecând prin activități de proiectare, execuție și cercetare, mi-am găsit vocația într-un nou domeniu de activitate, anume gospodărirea apelor, în momentul în care m-am angajat la institutul nou format IPACH, unde am fost numit șef de proiect al Planului de amenajare în scopuri multiple al bazinului Siret și apoi al Planului Național de Amenajare al Apelor din România. Gospodărirea apelor era și ea, o activitate multidisciplinară și, de aceea, dacă voiam să evit un eșec similar cu cel al hidroenergeticii, era necesară, și în acest caz, a unui colectiv de specialitate. După terminarea planului de amenajare, am avut norocul de a fi putut să-l conving pe Profesorul Ion Teodorescu, directorul institutului, să înființeze un colectiv de gospodărire a apelor, a cărui conducere mi-a încredințat-o, colectiv pe care, în șase ani de zile a fost dezvoltat până la nivelul unui secții al cărei inginer șef am fost numit. De asemenea, am colaborat la organizarea unei secții de cercetare în domeniul gospodării apelor în cadrul Institutului de Studii și Cercetări Hidrotehnice, conduse de Constantin Pârvulescu. Pentru pregătirea

unor specialiști în domeniu, cu sprijinul Profesorului Cezar Nicolau, decan al Facultății de Îmbunătățiri Funciare, a fost introdus în planul de învățământ un curs de gospodărire a apelor, primul curs în acest domeniu din sistemul universitar din România, curs pe care l-am predat până la plecarea mea din țară. Apoi, în colaborare cu Ion Teodorescu și Vasile Chiriac, ambii foști vicepreședinți ai Comitetului de Stat al Apelor am publicat trei volume de referință ale acestui domeniu: Gospodărirea Apelor, Lacuri de Acumulare și Combaterea Inundațiilor. Poate că este util să menționez că, Facultatea de Hidrotehnică a inclus în programul de învățământ disciplina de gospodărire a apelor abia după 1990, prin transformarea cursului de economie a apelor. Această relatare succintă ilustrează modul în care am înțeles viziunea lui Dorin Pavel și în care am aplicat-o și adaptat-o pentru domeniul de specializare pe care mi l-am ales și, în același timp, modul în care am devenit conștient de dificultățile pe care el le întâmpinase și pe care trebuia să le evit.

Chiar dacă, în cadrul ISPE nu se ocupa decât de partea constructivă a uzinelor hidroelectrice, Dorin Pavel era preocupat și de echipamentele electromecanice ale centralelor, fiind direct implicat în proiectarea și realizarea turbinelor diferitor centrale, de la turbinele Pelton și Francis ale hidrocentralei Crăinicele la cele elicoidale de la Porțile de Fier. Bine înțeles, fiind angrenat în activități de utilizarea a apelor, nu putea să nu fie angrenat și în alte proiecte hidrotehnice și a avut contribuții importante și dincolo de hidroenergetică și având în vedere caracterul său entuziast studia și alte proiecte cu dedicație. Dar în sine sa era hidroenergetician și, în discuțiile cu el, se vedea că nu privea alte domenii cum ar fi alimentările cu apă, irigațiile sau combaterea inundațiilor cu aceeași pasiune. Dacă îmi este permisă o analogie, când vorbea despre alte utilizări ale apelor, în afară de cea energetică, parcă vorbea o limbă străină, pe care o stăpânea la perfecție, dar care totuși nu era cea natală.

Dr.Ing. Andrei FILOTTI
Consilier tehnic șef al
Organizației Națiunilor Unite (r)